po nasvetu — in vkratkem sem imela dekret v žepu.“

„Kako Vam je pa nova organizacija po godu.“

„Ah! Kaj se menim jaz za njo! H kakemu zborovanju že še pojdem zaradi lepšega. Saj smo vsi enaki.“

Komentarja menda ne potrebujete!

Poziv slovenski napredni javnosti!

V zadnjih dneh smo čitali v slovenskem naprednem časopisju, da delajo Nemci za počitniško zvezo svojega dijaštva. Vrgli so se tudi na slovenske pokrajine in tudi tukaj hočejo dobiti brezplačna prenočišča. Imeli so celo igro v kazini v korist **nemškemu dijaštvu, da bi lažje potovalo po slovenski zemlji.** Znano nam je, da so nekatere **slovenske** gostilne dajale že sedaj **nemškim** dijakom brezplačna prenočišča.

Dobro vemo, kolike važnosti je za dijaka potovanje po lastni domovini, ker je spoznanje te tudi del njegove izobrazbe. Dijak **mora poznati svojo domovino, svoj narod,** da bo lahko takrat, ko stopi v javnost, delal za njegov prospeh. In pred vsem mora dijak spoznati preprosto ljudstvo, tisto maso ljudstva, ki je najbolj potrebna njegovega dela. Delal bo pa lahko zanje, ako bo poznal njegove razmere, predvsem gospodarske. Spoznal pa bo vse to potom potovanja, če bo v počitnicah hodil po svoji domovini in imel za vse to odprte oči.

Velik pomen potovanja v počitnicah je dijaštvo že samo spoznalo in stopilo je samo med seboj v zvezo. Dijaki so se zavezali dajati drug drugemu brezplačna prenočišča, tvorili so svojo počitniško zvezo, ki pa je bila nepopolna, ker ni bilo mogoče, da bi bili po vsem slovenskem ozemlju dobili dovolj prenočišč. Bilo je tudi nekaj zasebnikov in gostiln, ki so dijakom drage volje priskočili na pomoč in dali prenočišče, kar tudi ni zadostovalo.

Tudi letos že precej časa poseben odbor dela za počitniško zvezo, ki nabira med dijaki prenočišča. Ker pa to ne bo zadostovalo, je **dolžnost slovenske napredne javnosti, da pomaga naprednemu dijaštvu, da bo moglo doseči svoje plemenite namene.** Prenočišča naj dajo zasebniki, sokolska društva in druga napredna društva, posebno pa gostilne, ki imajo že toliko prostora. Mislimo, da je lahko dati potujočemu dijaku za eno noč prenočišče. Jako važna so tudi prenočišča ob naših obmejnih krajih, ker tja potujejo dijaki posebno radi, da spoznajo naše stanje. Opozorili bi tudi, da imajo klerikalni dijaki svojo počitniško zvezo, katere glavne postojanke so župnišča. Naprednemu dijaštvu je skupna pot s klerikalnim nemogoča, ker naprednega dijaka gotovo vržejo iz klerikalne hiše, posebno hitro še iz župnišča. Da bi se pa napredno dijaštvo moralo med potovanjem na različne načine **hliniti,** tega ne smemo dopustiti slovenski naprednjaki, **ker mladina, ki služi hinavščini, ne more napraviti mnogo dobrega. Zato naj bi se vsi naprednjaki zavedli v tem resnem času in pomagali onim, ki so njihovi.** Privatniki, gostilne, sokolska in razna napredna društva, zdramite se in zavedite se svoje dolžnosti. Vsak, ki količkaj more, naj da prenočišče in naj to javi na naslov: **„Odbor za počitniško zvezo, Ljubljana, Mestni dom, Prosveta.“**

Kdor misli dati prenočišče, naj to javi vsaj do **1.** maja, da se potem lahko sestavi seznam brezplačnih prenočišč. Le oni, ki se oglasi o počitnicah s tem seznamom, ki bo obenem služil za legitimacijo, bo dobil prenočišče, ker ta je član počitniške zveze.

Še enkrat ponavljamo, da naj se uvažuje velik pomen in velika važnost dijaških stanovanj. **Naprednjaki, pokažite tukaj svojo požrtvovalnost in storite svojo dolžnost!**

Odbor za počitniško zvezo.

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Učiteljski tečaj Slovenske Šolske Matice.

Do velike noči se je prijavilo 32 udežencev, izmed katerih je poslalo prispevek po 20 K naslednjih 25: Janko Toman, nu. Moravče; Iva Sabadin, u. Sv. Ivan - Trst; Šentjurc Ferd., u. Sromlje; Viktorija Bole, u. Sv. Ivan - Trst; Rajko Novak, u. Idrija; Rihard Orel, nu. Šmarje - Goriško; Marija Straus u. Zameško pri Raki; Marija Mehle u. Ljubljana; Francka Novak, u. Ledine pri Idriji; Edvard Praprotnik, nu. Miren pri Gorici; Janko Garvas, nu, Kormin; Viktor Gričar, u. Ribnica; Matej Žitko, u. Sodražica: Irma Čok, u. Katinara pri Trstu; Angela Soršak, u. Spod. Šiška; Lina Medic, u. Ljubljana; Milka Klančič, u. Podgora pri Gorici; Tereza Pipan, u. Ročinj, Goriško; Karolina Klemenčič, u. Toplice pri Straži; Angela Orel, u. Zgonik pri Proseku; Jožef Hergouth, u. Skorno pri Šoštanju; Ivanka Lampe, u. Predoslje pri Kranju; Alojzij Urbančič, nu. Vogrsko pri Gorici; Slanica Vilhar, u. Miren pri Gorici; Robert Senica, u. Sv. Jurij ob Taboru.

Da se tečaj zamore vršiti, je treba še vsaj 15 prijav. Zadnji termin za prijave so binkošti, zakaj takrat se morajo storiti zadnji definitivni sklepi glede tečaja. Eventualni prebitek se razdeli koncem tečaja med udeležence po enakih delih.

Odbor S. Š. M.

Slov. Šolska Matica. Tisk knjig za leto 1911 se je nekoliko zavlekel, dasi so bili vsi rokopisi pravočasno pripravljeni. — Vsem gg. poverjenikom izreka odbor zahvalo za požrtvovalen trud. — Priprave za počitniški tečaj so v teku. — Za leto 1912 je določil odbor že štiri knjige, in sicer izidejo razen Letopisa botanika, ustavoznanstvo in metodika fizike. Rokopisi so že dovršeni razen nekaterih člankov za Letopis.

Odbor

Štajersko.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje 2. maja t. l. na Groblnem ob pol 11. uri pri gosp. Vugi po sledečem vzporedu: 1. Dopisi, 2. O nervoznosti šolske mladine, govori tovariš Štritar, 3. Delovni princip v šoli, podava tovariš Flerè, 4. Razgovor o konferenčnih vprašanjih, 5. Volitev treh delegatov in dveh namestnikov k zborovanju zveze na Ptuju, 5. Slučajnosti.

Zaradi obeda naj se vsak oglasi vsaj dva dni prej pri tovarišu Štritarju pri sv. Vidu, p. Groblno.

Ker zletimo na progo južne železnice, kamor ima marsikateri tovariš ugodno zvezo, vabi domače in tuje učiteljstvo na resno posvetovanje in veseli maj v imenu odbora Toma Kurbus, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za celjski okraj priredi dne 5 majnika t. l. majniški izlet v Žalec. Vzpored: 1. Zjutraj ob 8. ob prihodu celjskega vlaka sestanek na kolodvoru; potem ogledovanje žalskih znamenitosti.

2. Ob 11. uri zborovanje v novi šoli. Na dnevnem redu so nujne tekoče društvene zadeve in eventualno podavanje.

3. Skupni obed, h kateremu se naj blagovoli vsak, ki se ga misli udeležiti, vsaj en dan poprej zanesljivo prijaviti pri podpisanem.

Prvo nedeljo v majniku vsi v Žalec! To nam bodi geslo! Tovariši in tovarišice drugih bratskih društev in drugi gostje nam bodo srčno dobro došli. Na mnogobrojno in prav veselo snidenje kliče Franc Brinar, t. č. predsednik.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje dne 5. majnika t. l. točno ob 10. uri v Gornjem gradu po sledečem vzporedu:

a) nagovor predsednikov; b) zapisnik o zadnjem zborovanju in dopisi; c) pogovor in sklepanje o resolucijah, doposlanih od Zveze sp. št. slov. učiteljev in učiteljic, ref. tov. Kocbek; č) predavanje tov. Zemljiča ml. „O našem socialnem vprašanju“, event. kako drugo; d) volitev delegatov k glavni skupščini Zveze v Ptuju; e) slučajnosti.

Tovariši in tovarišice! Zavedajte se, v kakšnih razmerah živimo; omikancev menda ne bo treba opominjati vedno in vedno — a mnogokrat vendar brezuspešno — da, le v slogi je moč! Kar smo dosegli, smo dosegli edino le z lastno močjo, z odločnim svojim skupnim nastopanjem. Pridite tedaj vsi in javite pravočasno svoj prihod tov. Korbanu v Gornjem gradu glede kosila. Najvljudneje vas vabi odbor.

Učiteljsko društvo za konjiški okraj je zborovalo dne 7. marca t. l. v Konjicah. — Udeležba je bila jako povoljna. Tovariš predsednik pozdravi navzoče, posebno tovarišico gdč. Kalškovo, ki je pristopila k društvu.

Predsednik nam nato prečita došle dopise.

Tovariš Bobič je na to podal jasno sliko o naši mizeriji. Vso snov je dobro utemeljeval na raznih zgledih. Škoda, da ni bilo navzočih onih, ki so že neštetokrat onemogočili prepotrebno regulacijo učiteljskih plač. Prepričan sem, da bi marsikaterega obdajala gorečica, ki ne privoščijo pošteno zasluženega plačila tako važnemu stanu. Škandal! Za vse druge želodce in stanove se najde denar, samo za učiteljstvo ga ni!

Vrhutega pa ni shoda naših nasprotnikov, da bi ne grmelo napram učiteljstvu. Naj si le zapomnijo ti veliki prijatelji, da se nevihta kaj rada povrne na svoje prvotno mesto, da rado trešči tja, kjer je pričelo grmeti. Dovolj je mizerije, te mora biti konec prej ali slej.

Nato je tovariš Časl predaval o izpremembi pravil Zaveze. Ta so bila sprejeta, kakor jih je sestavila Zaveza; le nekaj izprememb se je sprejelo, katere naj bi Zaveza upoštevala pri končni razpravi.

Za prihodnje zborovanje Zveze se je nasvetovalo Slov. Bistrico. Prihodnje zborovanje se vrši prvo nedeljo majnika v Žrečah ali Čadramljah.

Književnost in umetnost

Vabilo na naročbo. Dognana resnica je, da so javni nastopi s šolsko mladino mogočna izpodbuda k marljivosti otrok in k rednemu šolskemu obisku in da se po šolskih prireditvah na prav poseben način zbuja in goji v ljudstvu simpatija do šole in do njenega dela. Za vzporede šolskih veselic in slavnosti imamo Slovenci sicer že precej primerne tvarine: pesmi za deklamovanje, gledaliških igric itd., toda primerne **glasbene snovi,** brez katere si šolske prireditve niti misliti ne moremo, imamo še pač mnogo premalo, take namreč, ki bi ob učenju ne prizadjala niti učitelju, niti učencem preveč truda, pa bi se z njo vendarle dosegel povoljen uspeh.

Podpisanec se je na tem polju sicer že poizkušal, toda po zatrjevanju veščakov, ki so zadnje njegovo delo videli, se mu še nobena skladba dosedaj ni tako posrečila, kakor otroška spevoigra, ki jo misli v kratkem izdati in ki nosi naslov:

»Kosova gostija.«

Ko smo to delce, ki je tako preprosto zasnovano, da ga lahko učitelj proizvaja celo z otroki na najnižji stopnji, l. 1910. uprizorili z učenci 1. razreda v Središču, je naredil nastop malčkov tako mogočen vtisk na navzoče starše, da se niso mogli načuditi dovolj, kako je mogoče z otroki, ki hodijo šele 5 mesecev v šolo, kaj takega doseči.

Neki kritičen opazovalec je objavil o dotični otroški predstavi v »Narodnem dnevniku« 1910, štev. 117, med drugim te-le vrstice: »Ugajal je zlasti nastop malčkov, ki so peli **»Kosovo gostijo«.** Ta pesem je nekaj posebnega: prikupna melodija, šaljivo, pristno narodno besedilo — vse se lepo strinja. Naše mnenje je, da bo »Kosova gostija« napravila pri šolskih veselicah **mnogo efekta,** ako jo nje prireditelj prilično objavi.«

Z ozirom na to dokaj laskavo sodbo sem podpisanec sklenil »Kosovo gostijo« izdati, in ker bi svoji skladbi rad določil moč natiska (t. j. število izvodov), zato se obračam tem potom do p. n. šolskih oblastev, učiteljev in sploh do vseh, ki se zanimajo za našo mladino in glasbo, z nujno prošnjo, da mi čim najprej blage volje sporočijo, ako reflektujejo na to moje delce, ki bo stalo okrog 1 K t. j. partitura s posebej tiskanim besedilom in z deklamacijskim uvodom. Če še končno omenim, da je moji spevoigri narisal naslovni list priznani naš strokovnjak K. Humek v Krškem, je s tem rečeno, da bo imelo delce tudi lično in zanimivo zunanjščino. — V Središču, meseca aprila 1912. — A. Kosi, nadučitelj.

„Omladina“ IV. letnik, št. 1, 1 prinaša to-le vsebino: 1. Uvod v deveto leto; 2. A. Ogris: O pragmatizmu in pragmatizmih; 3. Dr. Lev Bruncko: O teoriji in praksi; 4. Maske in profili, X.: A. Ogris: Walt Withman; 5. I. Sajovic: Naloge akademično izobraževalnih klubov; 6. Dril: Slovenska utopija. — Statistika slov. tehnikov. Akad. sokolski krožek v Pragi. Cvetlični dan. Podporno društvo v Pragi. Cankar: Lepa Vida. Dokumenti. — Slovensko dijaštvo. Dijaško-socialni vestnik. Književnost in umetnost. Razno. Pregled revij. Tehnična izpopolnitev je očividna in list splošno priporočljiv. Upravništvo nas prosi naznaniti cenjenim naročnikom, da izide 3. številka z umetno prilogo „Iz nižin življenja“, delo g. Tratnika, ako bo oklic za poravnavo naročnine vestno izpolnjen.

Srednješolski vestnik.

** **Šolske počitnice.** Naučno ministrstvo je po večkratnih poizkusnih izpremembah v prejšnjih letih sedaj definitivno uvedlo počitniški red za srednje šole, dekliške liceje, učiteljišča, komercialne in navtične šole, kakršen je bil odrejen za šolsko leto 1910/1911. Z ozirom na to odločbo bodo trajale glavne počitnice od 16 julija do 15 septembra. Izjeme so določene samo za nekatere kraje. Tako n. pr. bodo trajale glavne počitnice v Bolcanu in Meranu od 9. julija do 8. septembra, v Tridentu in Roveretu od 1. avgusta do 30. septembra, v Galiciji od 1. julija do 31. avgusta in v Bukovini od 7. julija do 31. avgusta. Da se pa omogočijo razni zrelostni in stpejemni izpiti, odpade šolski pouk na omenjenih učnih zavodih (razen v Galiciji) že zadnjih 10 dni (v Bukovini zadnjih šest dni) pred začetkom glavnih počitnic ter se prvega ali drugega pouka prostih dni zaključi šolsko leto s službo božjo in z razdelitvijo izpričeval. Glavne počitnice se bodo torej na večini šol pričele za učence že s 6. julijem in končale s 15. septembrom. Nova ministrska odredba urejuje tudi šolske počitnice med šolskim letom. Božične počitnice so določene od 24. decembra do vštetega 2. januarja, velikonočne od srede pred Veliko nočjo do vštetega torka po Veliki noči. Ob koncu prvega semestra, ki se konča v soboto pred 16. februarjem (v Roveretu in Tridentu pred 16. febr.), sta pouka prosta dneva tudi sledeči pondeljek in torek. Glede drugih prostih dni ni nobenih izprememb.

Politiški pregled.

* **Jugoslovansko dijaštvo na Dunaju** je priredilo 13. t. m. mnogoštevilno obiskano zborovanje, na katerem so posamezni govorniki ostro kritizirali razmere na Hrvaškem. Sprejeta je bila enoglasno med ostrimi protestnimi klici proti Cuvaju resolucija, ki pozivlje vse ljudi dobre volje v boju proti terorizmu in nasilstvom na Hrvaškem ter za ustavne pravice tlačenega hrvaškega naroda.

* **Nemci za Hrvate.** Dunajska „Zeit“ je priobčila v nedeljo krasen uvodnik, v katerem pozivlja nemške parlamentarce, da ne smejo prepustiti boja proti razmeram na Hrvaškem le slovanskim poslancem, marveč Nemci naj se postavijo v prve vrste tega boja. Pravi, da je Hrvaška ob mejah Balkana, kamor so že stoletja obrnjene naše oči. Ali namesto da bi si tam pridobivali simpatije, se vedno in vedno zbuja le sovraštvo, a sedanje brezpravje na Hrvaškem je kompromitovalo celo državo pred vsem svetom in nam utegne docela odtujiti cel Balkan. Tu pa ne bodo oškodovani le Madjarji, marveč cela država, in zato je dolžnost tudi naše državne polovice, našega parlamenta, da se z vso silo zavzame za Hrvate.

* **Kdo je zadovoljen s Cuvajem?** Iz Rume v Slavoniji: Tukajšnji nemški list „Deutsches Volksblatt“ prinaša poziv na nemške liste v inozemstvu, v katerem izrečno in odkrito priznava, da so Nemci v Slavoniji s kraljevim komisarjem Cuvajem popolnoma zadovoljni in da naj ne upoštevajo jugoslovanskih pritožb, češ, da imajo namen propagirati velehrvaška in trijalistična stremljenja.

* **Poljska spominska slavnost v Krakovu.** Dne 14. t. m. se je vršila velikanska spominska slavnost Kosciuszkove zmage nad rusko armado leta 1794. Slavnosti se je udeležilo nad 10.000 ljudi iz cele Galicije. Govorili so poslanci Detmaier in Wrobel. Po slavnostnih govorih se je razvil velikanski demonstracijski izprevod po mestu, za katerega je prišlo do burnih demonstracij proti Rusom.

* **Katoliška Unija.** Svobodna zveza avstrijskih katoličanov se izpremeni v katoliško Unijo, ki naj bi družila vsa v Avstriji obstoječa katoliška društva, zveze in organizacije. Osrednji odbor je že izdelal program. Koncem majnika zborujejo delegati dva dni na Dunaju. K zborovanju se povabi tudi kardinal dr. Nagl.

* **Avtonomija Irske.** Medtem, ko se Madjari pripravljajo, da Hrvatom vzamejo njih politiško samostojnost, ki so jo uživali od pamtiveka, bo angleškemu parlamentu predložena takozvana homerule-bil, ki naj končno po par stoletnem boju podeli Irski **popolno avtonomijo** v vseh notranjih, samo Irske se tičočih stvareh. Irska dobi parlament z dvema zbornicama. Parlament bo smel nalagati tudi davke in celo carino; le med Angleško in Irsko mora ostati vedno svobodna trgovina.

Kranjske vesti.

—r— **Umrl je** v Krškem odvetnik dr. Janez Mencinger, starosta slovenskih pisateljev. R. i. p.!

—r— **Ljudsko šolstvo.** Okrajni šolski svet za ljubljansko okolico je na mesto obolele učiteljice Marije Fajdigove imenoval provizorično učiteljico Rozo Svetličevo za suplentinjo na ljudski šoli v Šmartnem pod Šmarno goro.

Štajerske vesti.

—š— **Poročil se je** tov. Friderik Kožuh, nadučitelj pri Sv. Duhu„ z gdč. Alojzijo Gorjakovo, učiteljico istotam. Čestitamo!